

raževal v družbi duhovnikov, učiteljev in drugih, kdo more to naštevati in pokojnega domoljuba dovolj hvaliti?!
(Dalje prih.)

Avktoriteta in svojevola v šoli.

Obravnavano v „Pedagogijskej jednoti za Prago in okolico“.

V očitnosti se prestopki mladine podtikajo in obsojajo na rovaž šole. Temu nasproti pa se varujejo krivci raznih preiščenih prestopkov pred telesno kaznijo. Ni dolgo temu, kar je bilo to vprašanje predmet očitnih razprav. Pri tej priliki je razpravljala „Paedagogická jednota pro Prahu a okolí“ o tem „Kako dati šoli in učitelju avktoriteto“. Ker pa ni samo učitelju, temveč tudi vsemu občinstvu na tem ležeče, kako se naj mladina vodi s šolo v življenje, podavamo to razpravo „Paedagogické jednotě“ tudi širjemu našemu slovenskemu občinstvu, kakor sledi:

Gospod V. Kredba: „Resnica je: šola brez discipline je mlin brez vode. Odvzameš li mlinu vodo, se ti ustavi; oslabi ti ravno takó, kakor žito, ako ga ne pleveš; ono raste s pogubnim plevelom; drevesce ti zdivjá, ako ga ne okopavaš, obrezuješ . . . i. t. d. (Komenský).

Ali ta resnica ne zadeva samo šole, temveč tudi vsako društvo, vsako občino, vsako državo. Občina, država brez discipline in spoštovanja do zakonov je anarhija, kaos, razpad, poguba

Na zakonitosti počiva ves red vsega sveta. Narava sama nam je vzor svobode, ali ta svoboda je utemeljena na najstrožjih in brezpogojnih zakonih. Kdorkoli počenja kaj proti naravi, ga ona sama kaznuje.

Šola, kateri je vzgajati mladino za življenje, ne more nič večega in vzvišenejšega izvrševati, nego jo voditi, utrjevati jej pokornost do zakonov, vežbati jo v izpolnjevanji njenih dolžnostij.

Ali izpolnjevanje dolžnosti ni igrača, ni zabava, temveč je napor, zatajevanje samega sebe, dà žrtvovanje. Izpolnjevanje dolžnostij po navodu in iz navade rodi čudoredno moč ter upodablja značaj.

V šoli pa ima samo takova disciplina čudoredno in zmagovalno moč, v katerej čuti vsak učenec, od prvega do zadnjega, vsak brez izjeme, svetost zakona s prepričanjem, da je sleherni, ki ga prestopi, kriv in da zasluži kazen. — Tako se budi in goji čut pravičnosti.

Šola vsprejema od roditeljev otroke najrazličnejših lastnostij, poslušne in uporne, dobre in slabe, utrjene in razvajene, izgojene v razkošnosti in bedi, nežne in robate, in vsem je izvrševati isto delo, vsem se je podvreči istemu zakonu.

Ko bi se od šole ničesar družega ne zahtevalo, kakor ta prerazlična svojstva dovesti s šolskim redom v sklad, poravnati, kar je krivega v otročji duši, bi užé to bila težavna naloga in je tem bolj težavna, ker mladina prihaja z vsakim dnevom iz šole v taka razmerja, v katerih se navzame pokvara, če bi se torej učinek šolske discipline tudi ne kvaril, bi vender s časoma oslabel.

Ali od šole se ne zahteva samo dobra disciplina, to se smatra za nekaj tacega, kar pride samo od sebe brez napora učiteljevega, temveč poglavito se zahteva izsledek v delu, uspeh v šolskem poduku.

Ne, da bi ne bilo možno opotekajočo se mladino povzdigniti ter jo vzdržati s čudorednimi podporami v redu; ne, da bi gojiteljstvo ne poznalo sredstev, če tudi najbolj ponižano dete z dobra pripeljati na pravo pot; ne, da bi učiteljstvo takovih sredstev ne

uporabljalo, ali struja šolskega dela ne dopušča, da bi učitelj uporabljal dolge in natančne operacije pri posameznih svojstvih. Šolsko delovanje zahteva kratkih in takoj izdatnih disciplinarnih sredstev, ako hoče, da je poduk jednako mogoč in da se disciplina ne pogubi, ali se v obče ne razprši; skratka: da se radi jednega ali nekoliko neporednežev ne zanemarijo drugi.

Glavni vir dobre discipline je oseba učiteljeva; disciplina je odvisna od cene, katero ima učitelj ne samo pri svojih učencih, temveč v občini obče; odvisna je tudi od njegovega takta, kako si urejuje učivo in kako razumi ž njim rokovati.

Šolski red pa mu daje sredstva na roko, ter mu našteva: opominj, grajo, stanje v klopi ali zunaj klopi, zadržanje v razredu pod potrebnim nadzorništvom, poziv pred učiteljsko konferenco, konečno začasno izključenje iz šole. Izven tega nalaga §. 29. šolske discipline učitelju, da bi se z roditelji dorazumeval o daljši kazni.

Ne more se oporekati, da ta sredstva pri normalnih razmerah učitelju zadostujejo, čeprav imajo nekoja še svoja vprašanja, katera jih storé v istih slučajih često jako težavna, dà, celó nemogoča.

Zadržati učenca po šoli je često mnogemu učitelju sitnejše, nego učencu samemu. Šolski red ne dovoljuje, da bi učenec bil osamljen, temveč nalaga učitelju, da ostane ž njim v šoli. Ko bi se učitelj v šoli z otroci samo igral, imel bi za celi dan dovolj posla; ali kdor je skušil, vé kako utrudljivo je delo učiteljevo, osobito za starejšega; moči mu oslabé, takó, da se po šolskem poduku jedva odpočije. Bolje nego delo samo ga utruji vedénje in nagajivost porednežev. In ravno ž njimi bi moral ostati učitelj po šoli ter jim žrtvovati izcrpljene svoje moči.

Širje občinstvo misli, da nema učitelj po poduku nobenega dela, da more po končani šoli iti na sprehod; ali šolski uradi bi vsaj morali vedeti, koliko ima učitelj izven poduka za šolo opraviti.

Izven tega pa je malo učiteljev, kateri bi zunaj šole ne imeli nobenega opravka za občno dobro; povsod, dà tudi po večih mestih je učitelj za kulturni napredek v občini jako potrebna oseba.

Ostane li tedaj učitelj z učencem po šoli, se jako mnogo žrtvuje. Ali to se navadno smatra za ničlo, ali pa se pripisuje muham učiteljevim, dà, celó v zlo se mu všteva. Koliko primerov bi se dalo navesti o roditeljih, ki so si prišli v šolo po deco ter jih siloma domov odpeljali, kar je porodilo sovraštvo med njimi in učiteljem. Pa tudi z dobra pravijo učitelju: Prosim vas, kaznujte mi dečka ali deklico kakor vam drago, samo po šoli mi ga ne zapirajte, ker ga vedno težko pričakujemo, da bi delal to ali ono.

Mnogokrat je zapiranje po šoli popolnoma nemogoče, posebno če se podučuje do 12. ure, ali če je v zadnji uri poduk v neobveznem predmetu, ali če gre jeden oddelek prej iz razreda kakor drugi.

Konečno mora učitelj roditeljem javiti, da jim je otroka po šoli zadržal. In čeprav so otroci za vsak drug posel pripravljeni ga takoj izvršiti, jim je vender to naročilo, dotičnim roditeljem učiteljevo izjavo prinesiti, jako nepovoljno; kajti večkrat bivajo zato ponižljivo poplačani od onih, katerim so izjavo prinesli, radi česa nastane zopet mržnja med roditelji poslanega otroka in učiteljem.

(Dalje prih.)